

MEDYA KURULUŞLARI HABER MERKEZLERİNİN DİKKATİNE...

ESİAD Basın Bülteni / No: 549
(27 Nisan 2025)

ESİAD’da Trump sonrası dünya düzeni tartışıldı

Küresel ticarete kurallar yıkılıyor

Ege Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği (ESİAD), ABD Başkanı Donald Trump’ın ikinci dönemine başlamasının ardından oluşan küresel belirsizlikleri ve Türkiye’ye etkilerini masaya yatırdı. “Trump Sonrası Ticaret ve Güvenlik Politikaları: Türkiye” başlıklı çevrim içi etkinlikte, TEPAV Ticaret Çalışmaları Merkezi Direktörü Emekli Büyükelçi Bozkurt Aran ve TOBB ETÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Haldun Yalçinkaya dış politika, ekonomi ve güvenlik alanındaki gelişmeleri değerlendirdi.

TEKNOLOJİ SAVAŞLARI YÖN BELİRLEYİCİ OLACAK

ESİAD Uluslararası İlişkiler ve AB Yuvarlak Masası’nın katkılarıyla düzenlenen toplantının açılışında konuşan ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Sibel Zorlu, ABD Başkanı Donald Trump’ın yeniden seçilmesinin ardından küresel ölçekte artan belirsizlik ve ekonomik gerginliklere dikkat çekti. Trump’ın 2 Nisan’da imzaladığı kararnameyle ABD’nin ticaret yaptığı 185 ülkeye ilave ithalat vergisi getirdiğini ve Türkiye’nin de bu listede yer aldığını hatırlatan Zorlu, “Vergi paketindeki asgari oran yüzde 10 olarak belirlendi. Ancak Çin, Vietnam, Tayvan ve Endonezya gibi ülkeler için öngörülen yüksek oranlar, bu ülkelerde üretim yapan gelişmiş ülkelerde de şok etkisi yarattı. Trans-Atlantik ilişkilerdeki huzursuzluk ise AB’ye getirilen yüzde 20’lik vergi ile sonuçlandı. Öte yandan Trump’ın NATO ve Avrupa savunması konusundaki görüşleri, Rusya-Ukrayna savaşıyla birlikte AB’deki tedirginliği daha da artırdı” dedi. Giderek daha belirsiz hale gelen uluslararası ortamda, iş dünyasının bu karmaşık dengeleri doğru okuyabilmesinin önemine dikkat çeken Zorlu, “Bu çalkantılı dönemde teknoloji savaşları yön belirleyici olacak. Bir ülkenin savunma kapasitesini sadece ordusuyla ölçmek artık yanıltıcı. Yapay zeka, yazılım ve çip tasarımı güvenlik alanında belirleyici faktörler haline geldi. Teknoloji savaşlarının hüküm süreceği alanların başında ise ülkelerin savunması ve güvenliği geliyor” dedi.

DÜNYA TİCARETİ İÇİN MİLAT

Trump'ın gümrük tarifelerine ilişkin “deklarasyonunu” dünya ticareti için bir “milat” olarak değerlendiren Emekli Büyükelçi Bozkurt Aran da, “İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana kurallı küresel ticareti inşa eden Amerika, bugün bu sistemi bozuyor. Bu yeni dönemde çok taraflı sistem sona erdi. Artık kurallar değil, doğrudan al-ver ilişkisi ön planda. Yani ilkeler değil, pazarlık var. Dünya Ticaret Örgütü'nün temel ilkeleri ortadan kalkıyor. Ticaretin serbestleşmesi, şeffaflık, adil rekabet gibi unsurlar da tehlikeye girmiş durumda” ifadelerini kullandı. Küresel gayrisafı yurtiçi hasılanın yüzde 26.5'ini üreten ABD'nin, bu gücü kullanarak diğer ülkeleri “hızaya getirmek” istediğini söyleyen Aran, Trump'ın ticaret politikasının temelinde iç politikaya dönük bir strateji olduğunu belirtti. Aran, “Amerikalı işçiler imalat sektöründe zemin kaybediyor. 1990'da imalat sanayinde çalışan Amerikalı sayısı 17.7 milyondur. Bugün bu sayı 12.8 milyon. İmalat sanayinin istihdamdaki payı yüzde 7'den yüzde 3.7'ye düştü” dedi. Türkiye açısından bu dönüşümün etkilerine de değinen Aran, “Türkiye, ilave gümrük vergileri bakımından yüzde 10'luk grupta. Bu bir anlamda, çok da hedef alınmadığımızı gösteriyor. Ancak, Trump'ın kuralları kaldırdığı bir ortamda Türkiye'nin karşılaşılabileceği belirsizlikler artacak. Türkiye'nin çok aktif bir dış ticaret politikası izlemesi lazım” diye konuştu. Konuşmasının sonunda, “Trump'ın uyguladığı gümrük artışları Amerika'da tüketiciye yük bindiriyor” diyen Aran, yaklaşan ABD seçimlerine işaret ederek, “Eğer ekonomi kötü etkilenirse, Cumhuriyetçilerin Temsilciler Meclisi'nde çoğunluğu kaybetmesi mümkün” tespitinde bulundu.

DONMUŞ ÇATIŞMALAR ALEVLENEBİLİR

TOBB ETÜ Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı Prof. Dr. Haldun Yalçınkaya da uluslararası sistemdeki dönüşümü ve küresel güvenlik tehditlerini değerlendirdi. Teknolojik devrimlerin tarih boyunca siyasal ve ekonomik yapıları nasıl dönüştürdüğüne dikkat çeken Yalçınkaya, “15. ve 16. yüzyıldaki Rönesans ve Reform hareketleriyle başlayan dönüşüm, 19. yüzyılda sanayi devrimiyle devam etti; şimdi ise dijital devrimle birlikte yepyeni bir geçiş dönemindeyiz” dedi. Trump'ın politikalarının etkilerine yönelik gözlemlerini paylaşan Yalçınkaya, “Trump'ın sağ ve aşırı sağ iktidarlara verdiği destek, hegemonik yükümlülüklerden çekilmesiyle birlikte bir güç boşluğu yaratıyor. Bu boşluk aşırı sağın yükselmesine ve bazı bölgelerde donmuş çatışmaların yeniden alevlenmesine neden olabilir” uyarısında bulundu. İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan kurallara dayalı sistemin bozulmasının büyük tehlikeler doğurabileceğini vurgulayan Yalçınkaya, “Bu sistem sayesinde devletler arasında büyük savaşlar engellenmişti. Ancak 2014'te Rusya'nın Kırım'ı işgaliyle bu sistem ciddi biçimde sarsıldı. Şimdi Rusya'nın Doğu Ukrayna'daki kazanımlarının fiilen kabul edilmek üzere olduğu bir tabloyla karşı karşıyayız. Bilim ve teknoloji bize barış getirecek çok sayıda imkân sunuyor. Ancak bu fırsatları kullanmak yerine çatışmaya sürüklenirsek, yeni bir düzen ancak acı bir tecrübeyle kurulabilir. Bilinçli tercihler yapmazsak, Üçüncü Dünya Savaşı'na olmasa da kitlesel yıkımlara tanıklık edebiliriz” diye konuştu.

